

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

15 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofți Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2021, în cauza penală în privința lui

Budaca Igor XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 18.12.2018-15.05.2019;

Instanța de apel: 05.06.2019-16.02.2021;

Instanța de recurs: 08.04.2022– 15.06.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătorei Hîncești, sediul Central din 15 mai 2019, Budaca Igor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.187 alin.(2) lit. e) Cod penal, la 4 ani și 8 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis și la amendă în mărime de 850 unități convenționale, echivalentul a 42 500 lei.

Conform art.90¹ Cod penal, după executarea de către inculpat a pedepsei cu închisoare pe o perioadă de 2 ani și 4 luni în penitenciar de tip semiînchis, a fost suspendată parțial executarea pedepsei cu închisoare pe durata rămasă neexecutată, pe o perioadă de probațiune de 2 ani.

Prin aceeași sentință Ciubotaru Iurie învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.187 alin.(2) lit. b), e) și f) Cod penal, a fost achitat pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, însă în privința acestuia hotărârile judecătorești cu recurs ordinar nu se contestă.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *in fapt* că, Budaca Igor pe 02 septembrie 2018, la aproximativ ora 05:00, aflându-se în parcul orașenesc situat pe XXXXX, urmărind scop de profit și sustragere în mod deschis a bunurilor altei persoane, aplicând violență nepericuloasă sănătății lui Gîlea Ion, lovindu-l cu

pumnii și picioarele peste corp, ia sustras în mod deschis din portmoneu suma de 20 euro (echivalentul a 387,20 lei) și 600 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, instanța a reținut *în drept* că, faptele inculpatului Budaca Igor întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.187 alin.(2) lit. e) Cod penal - „*Jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane săvârșit cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei*”.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea a unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Budaca Igor să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.187 alin.(2) lit. b), e) și f) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis și la amendă în mărime de 850 unități convenționale, echivalentul a 42 500 lei.

Conform prevederilor art.90¹ alin.(1) Cod penal, perioada de executare a pedepsei cu închisoarea de către Budaca Igor, a-i stabili 2 ani și 6 luni închisoare, cu suspendarea restului termenului de 2 ani și 6 luni de închisoare, pe o perioadă de probațiune de 5 ani.

3.1. Avocatul Bătrîncea Ion în numele inculpatului a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie achitat.

În motivarea apelului a indicat că, instanța de judecată a emis o soluție pripită și nejustificată s-au din probele prezentate de acuzare nu rezultă intenția lui Budaca Igor în comiterea infracțiunii imputate lui.

La fel, avocatul a considerat că, procurorul și instanța de judecată greșit au interpretat faptul că, pe 02 septembrie 2018, Budaca Igor a urmărit scopul de profit și sustragere a bunurilor, a aplicat violență nepericuloasă sănătății față de Gîlea Ion, lovindu-l cu picioarele peste corp și sustrăgându-i în mod deschis din portmoneu suna de 20 euro (echivalentul a 387, 20 lei) și 600 lei.

Astfel, potrivit art.6 alin.(1) Cod penal, s-a reținut că persoana este supusă răspunderii penale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Deci, din norma dată în coroborare cu art.17 Cod penal, urma a fi stabilită intenția inculpatului în comiterea infracțiunii de jaf, ceea ce nu a fost demonstrat.

Avocatul a atras atenția asupra faptului că, instanța de judecată fără a lua în considerație întregul cumul de probe care urma a fi examinat pro sau contra, a reținut doar probele acuzării, ceea ce în opinia părții apărării a fost încălcat principiul egalității armelor și impune instanța de judecată să ofere fiecărei părți posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza în condiții care să nu o plaseze dezavantajată în raport cu adversarul ei.

În acest sens, Curtea Europeană acordă o importanță deosebită aparențelor și sensibilității problemelor unei bune administrări a justiției. Potrivit art.6 alin.(1) și (3) lit. d) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se obligă că sarcina acuzării este să verifice toate probele să audieze toți martorii care au informații despre comiterea unei fapte prejudiciabile sau cunosc date concrete despre caz. Astfel, în speță a fost evitată audierea persoanelor

care în acea seară se aflau în localul unde partea vătămată a consumat alcool, inclusiv a servit mai multe persoane.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2021, apelul declarat de către avocat în numele inculpatului a fost respins ca nefondat, iar apelul declarat de către procuror a fost admis, casată total sentința și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Budaca Igor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.187 alin.(2) lit. b), e) și f) Cod penal, la 4 ani și 8 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, fără amendă.

Conform art.90¹ Cod penal, după executarea de către inculpat a pedepsei cu închisoare pe o perioadă de 2 ani și 4 luni în penitenciar de tip semiînchis, a fost suspendată parțial executarea pedepsei cu închisoare pe durata rămasă neexecută, pe o perioadă de probațiune de 2 ani și 4 luni.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că, fiind analizate și apreciate probele, în strictă conformitate cu prevederile art.101 Cod procedură penală, conform cărora, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, a constatat că Budaca Igor pe 02 septembrie 2018, la aproximativ ora 05:00, împreună și prin înțelegere prealabilă cu Ciubotaru Iurie aflându-se, în parcul orașenesc situat pe str. Alexandru Marinescu din or. Hîncești, urmărind scop de profit și sustragere în mod deschis a bunurilor altei persoane, aplicând violență nepericuloasă sănătății lui Gîlea Ion, lovindu-l cu pumnii și picioarele peste corp, iau sustras în mod deschis din portmoneu suma de 300 euro (echivalentul a 5 808 lei) și 2 800 lei, cauzându-i ultimului o daună în proporție considerabilă de 8 608 lei.

Astfel, instanța de apel a constatat că, prin acțiunile sale intenționate inculpatul Budaca Igor a comis infracțiunea prevăzută la art.187 alin.(2) lit. b), e) și f) Cod penal, după indicii calificativi: jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, săvârșit de două persoane, cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

În acest context, instanța de apel a specificat că, de facto inculpatul Budaca Igor își recunoaște vina în comiterea infracțiunii încriminate, însă a fost apreciate critic afirmațiile lui precum că, nu a avut intenția de a plica lovituri și de a sustrage bani, deoarece ele nu corespund adevărului și sunt date de către inculpat în scopul de a se eschiva de la răspunderea penală, deoarece sunt combătute de celelalte probe analizate și apreciate prin prisma prevederilor art.101 Cod procedură penală și care demonstrează cu certitudine vinovăția lui privitor la infracțiunea imputată.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpatul Budaca Igor, în săvârșirea infracțiunii încriminate, instanța de apel a calificat-o ca o metodă de apărare, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de bănuit, învinuit sau inculpat nu poate fi urmărită penal pentru depunerea declarațiilor intenționate false, decât în cazurile expres prevăzută de legea procesual penală, iar

nerecunoașterea vinovăției de către Budaca Igor pe întreg procesul penal se apreciază ca un drept al acestuia și ca o metodă de apărare.

La stabilirea categoriei și termenului de pedeapsă inculpatului, instanța a urmărit scopul restabilirii echității sociale, corectarea persoanei vinovate și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale acestuia.

Astfel, conform art.16 alin. (3) Cod penal, infracțiunea săvârșită de către Budaca Igor în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, se atribuie la categoria infracțiunilor grave. Conform art.76 Cod penal, circumstanțe ce ar atenua răspunderea inculpatului, s-a stabilit săvârșirea infracțiunii de către o persoană care a atins vârsta de 18 ani, dar nu a atins vârsta de 21 de ani, fără a reține în privința acestuia careva circumstanțe agravante.

Instanța de apel a menționat că, la momentul comiterii infracțiunii încriminate inculpatului, acesta a atins vârsta de 18 ani dar nu avea vârsta de 21 ani care potrivit art.70 alin. (3¹) Cod penal s-a redus cu 1/3 din maximul pedepsei cu închisoare și s-a ajuns la termenul de 4 ani și 8 luni, care fiind sub limita de jos stabilită pentru infracțiunea imputată acestuia.

5. Inculpatul, a contestat cu recurs decizia solicitând casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat.

În motivarea recursului declarat, autorul acestuia invocă argumente similare celor menționate în cererea de apel (*pct. 3 din prezenta decizie*).

În esență criticile inculpatului se bazează pe modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare, indicând că probele prezentate de partea acuzării, nu sunt pertinente și concludente ca să dovedească vinovăția lui.

6. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia acestuia asupra recursului declarat de partea apărării, menționând că acesta urmează a fi respins ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 16 februarie 2021 (f.d.100 -104 vol. II), a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel în prezența inculpatului Budaca Igor și avocatul acestuia Bătrîncea Ion, cu înștiințarea acestora despre

pronunțarea și primirea deciziei integrale, pentru data de 16 martie 2021.

Din actele cauzei rezultă că, la data stabilită – 16 martie 2021, inculpatul Budaca Igor și avocatul acestuia Bătrîncea Ion, din motive necunoscute, nu s-au prezentat la pronunțarea deciziei motivate (f.d.104, vol. II), iar copia deciziei fiind expediată în adresa lor, conform scrisorii la 25 martie 2021 (vol.-II, f.d.126).

Astfel, Colegiul penal menționează că, potrivit prevederilor art.422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării acesteia.

Așadar, în speță, termenul de declarare a recursului conform art.422 Cod de procedură penală, a început să curgă din 17 martie 2021, iar ultima zi pentru declararea recursului fiind 19 aprilie 2021, pe când recursul ordinar declarat de inculpat a fost depus la 14 martie 2022, prin urmare, cu omiterea termenului de 30 de zile stabilit de lege.

În astfel de circumstanțe, rezultă că recursul declarat de inculpat, urmează a fi respins ca inadmisibil, deoarece este depus peste termen.

Colegiul penal menționează că, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca inadmisibil fiind tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza *Ponomariov vs Ucraina* (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO - hotărârea pronunțată în cauza *Bodiu vs. Republica Moldova* din 18 iunie 2019 (cererea nr.7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

8. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpat, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2021, în cauza penală în privința lui *Budaca Igor XXXXX*, deoarece este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 14 iulie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie